

Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας

Αρ. 4 (2007)

Ο πλατωνικός έρωσ στη σύγχρονη εποχή

Γιούλη Ι. Παπαϊωάννου

doi: [10.12681/ethiki.22677](https://doi.org/10.12681/ethiki.22677)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπαϊωάννου Γ. Ι. (2020). Ο πλατωνικός έρωσ στη σύγχρονη εποχή. *Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας*, (4), 60–61.
<https://doi.org/10.12681/ethiki.22677>

Φιλοσοφική Ψυχολογία: η φιλοσοφική θεωρία του Επικτήτου και η επίδρασή της στην ψυχολογική θεωρία του Albert Ellis.

Μιχαήλ Κ. Μαντζανάς

Ο Επίκτητος (50-138 μ.Χ.), είναι από τους σημαντικότερους απολογητές της νεότερης στοάς, που διήρκεσε από τον πρώτο έως τον δεύτερο μ.Χ. αιώνα και η οποία αποτελεί το τελευταίο μέρος της κατά σύνολον στωικής φιλοσοφίας, η οποία εκτείνεται από το δεύτερο μισό του τετάρτου π.χ. αιώνα έως τον δεύτερο μ.Χ. αιώνα. Υπήρξε αρχικά δούλος, στη συνέχεια απελεύθερος και διδάσκαλος της στωικής φιλοσοφίας. Δύο είναι τα βασικά έργα του: οι Διατριβές και το Εγχειρίδιον. Η κεντρική ιδέα της διδασκαλίας του εντάσσεται στην αρετολογική προοπτική της στωικής διδασκαλίας, την οποία εκλαμβάνει ως άσκηση της αρετής έναντι της φαινομενικής «πραγματικότητας». Φτάνει κανείς σε κατάσταση ευδαιμονίας, όταν συνειδητοποιήσει ότι είναι εσωτερικά ελεύθερος και όταν δεν διέπεται από παθητικότητα. Ο Επίκτητος καταφέρεται εναντίον του συναισθηματισμού και όχι εναντίον του συναισθήματος. Φέρει ως παράδειγμα, προς επίρρωση της θεωρίας του, την αδρανή στάση ενός πατέρα στην εμπύρετη κατάσταση του υιού του. Η αγάπη του πατέρα προς τον υιό του υπερκερνάται από την απραξία του.

Ο Albert Ellis είναι ψυχολόγος και υπέρμαχος της γνωστικής προσέγγισης της προσωπικότητας του ατόμου. Βασίζεται στην θεωρία του Επικτήτου για τις «εντυπώσεις» και δίνει έμφαση στις γνωστικές διεργασίες, οι οποίες μεσολαβούν μεταξύ ερεθίσματος και αντίδρασης και στην γνωστική αναδόμηση, στην τροποποίηση δηλαδή της συμπεριφοράς από τις «προλήψεις».

Ο πλατωνικός έρωσ στη σύγχρονη εποχή

Γιούλη Ι. Παπαϊωάννου

Ο έρωσ, στο έργο του Πλάτωνα, έχει δύο σημασίες: η πρώτη αφορά στον παιδικό έρωτα, όπως αυτός αναπτύσσεται κυρίως μεταξύ δασκάλου και μαθητή ενώ η δεύτερη αφορά στον έρωτα του ανθρώπου για τις ιδέες. Αυτές οι δύο μορφές του πλατωνικού έρωτος παρουσιάζονται αφενός μεν σε συνάρτηση με το κοινωνικό πλαίσιο της αρχαίας Αθήνας κατά τον 5ο και 4ο αιώνα π.Χ. αφετέρου δε εν αναφορά προς τη βασική δυιστική αντίληψη του Πλάτωνος για την ανθρώπινη φυσιογνωμία.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι αλλαγές, που έχουν σημειωθεί σε επίπεδο κοινωνικό, παιδαγωγικό, οικογενειακό και ηθικό στη σημερινή εποχή, ενώ παράλληλα, γίνεται μια προσπάθεια ερμηνείας της έννοιας του πλατωνικού έρωτος στον ορίζοντα αυτών των αλλαγών. Τέλος, το περιεχόμενο του πλα-

τωνικού έρωτος επανεξετάζεται στους κόλπους της σύγχρονης αντίληψης για την ανθρώπινη φυσιογνωμία – μια αντίληψη που φαίνεται να απέχει από την παραδοσιακή δυιστική διδασκαλία.

Η φιλοσοφία ως μελέτη θανάτου, προσέγγιση με βάση τον πλατωνικό Φαίδωνα

Γιάννης Παπασημάκης

Η φιλοσοφία είναι μια πνευματική εκγύμναση για την αναζήτηση της αλήθειας· από την αυγή της μέχρι τη σύγχρονη εποχή «διεκδίκησε» πολλές προσεγγίσεις και κατακτήσεις, κερδίζοντας έτσι εξέχουσα θέση στην καρδιά του ανθρώπου αλλά και στον ανθρώπινο πολιτισμό και την παγκόσμια σκέψη. Εκείνο, όμως που απασχόλησε τον άνθρωπο και τη φιλοσοφία από πολύ νωρίς, ιδιαίτερα στη μετασωκρατική περίοδο, ήταν το πεπερασμένο της ανθρώπινης ύπαρξης και η έννοια του θανάτου ως αναπότρεπτο γεγονός αλλά και ως νομοτελειακή εκπλήρωση της διαλεκτικής του σχέσης με τη ζωή.

Ο Πλάτων, σκύβει πάνω στη συγκλονιστικότερη υπαρξιακή αγωνία και με τρόπο εναργή στοχάζεται και ασκείται πάνω στον θάνατο. Καλλιερμώντας τη σκέψη και τη διδασκαλία του Σωκράτη, φτάνει στο συμπέρασμα πως η «μελέτη θανάτου» οδηγεί στην κάθαρση της ψυχής και στην ελευθερία του ανθρώπου. Γίνεται έτσι η κύρια άσκηση, φροντίδα και εντατική ενασχόληση των αληθινών φιλοσόφων (Φαίδων 67 d-e). Όσοι φιλοσοφούν σωστά, ασκούνται πράγματι στο να πεθάνουν κι από όλους τους ανθρώπους φοβούνται λιγότερο το θάνατο. Η φιλοσοφία γίνεται όχι δρόμος για τον θάνατο αλλά δρόμος για τη «ζωή» μέσω του θανάτου. Έτσι αναδεικνύεται σε μελέτη θανάτου.

Πόλεμος και Ισλάμ

Ειρήνη Μπόμπολη

Το θέμα της ανακοίνωσής "Πόλεμος και Ισλάμ" αφορά στην ισλαμική ηθική κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του πολέμου και γενικότερα απέναντι στον πόλεμο. Εστιάζεται σε τέσσερις άξονες:

1. Τι ενδιέφερε τους νομικούς επιστήμονες κάθε φορά περισσότερο, το *jus ad bellum* ή το *jus in bellum*.

2. Η ηθική διαμόρφωση των κανόνων του πολέμου με βάση τις έννοιες του εδάφους (*dar-al-Islam*: εδάφη του Ισλάμ και *dar-al-harb*: εδάφη της σύγκρουσης).

3. Κατά πόσο ο πόλεμος για τους μουσουλμάνους αποτελεί καθήκον.

4. Κατά πόσο ο πόλεμος για το Ισλάμ μπορεί να χαρακτηριστεί θρησκευτικός από την αρχή της εμφάνισής του έως σήμερα.